

อัตลักษณ์ของคนกระทรวงเสมา : อัตลักษณ์วิชาชีพครู

นำเสนอเมื่อ : 15 ธ.ค. 2558

นอกจากนี้ก็มีเรื่อง “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งถ้าพิจารณาแล้วก็น่าสนใจเพราะเป็นหลักการหรือวิธีการ “สร้างคน” (ให้มีปัญญาของตนเอง) ตามหลักพุทธศาสนาที่เริ่มจาก ปรียัติ หรือการเรียนรู้

ระยะนี้ “คนกระทรวงศึกษาธิการ” ไม่ว่าจะยังเป็นคนที่ยังรับราชการอยู่หรือเกษียณอายุราชการแล้ว แต่ยังมีคามหวังใยการศึกษาของชาติ ตูงก็ให้ความสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของกระทรวงในสารพัดเรื่อง ที่สำคัญก็คือเรื่องการศึกษาในดานต่าง ๆ เช่น การปฏิรูปโครงสร้าง ซึ่งจะวาไปแลวกก็ไมนาจะเป็นเรื่องแปลก เพราะกระทรวงก็เหมือนครอบครัวหรือบ้านที่ออกแบบโครงสร้างไว้นานแลวก แต่ในบริบทของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์อย่างปัจจุบัน บ้านหลังนี้อาจจะกว้างหรือคับแคบเกินไป หรืออาจไม่มั่นคงแข็งแรง ทำให้ผู้อยูอาศัยไม่มีความสุขหรือไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งขณะนีเรื่องนีอยู่ระหว่างกาดำเนินการ ยังไม่ทราบวาจะออกมาเป็นรูปแบบใด

นอกจากนี้ก็มีเรื่อง “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งถ้าพิจารณาแลวกก็น่าสนใจเพราะเป็นหลักการหรือวิธีการ “สร้างคน” (ให้มีปัญญาของตนเอง) ตามหลักพุทธศาสนาที่เริ่มจาก ปรียัติ หรือการเรียนรู้ ใหญ่และเข้าใจเสียก่อน แลวกจึงตามดวยการนำความรู้และหลักการที่เรียนรูแลวกมา ปฏิบัติ ถากการปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและปฏิบัติอยู่เสมอก็จะมีเกิด ปฏิเวฐ หรือผลของการปฏิบัติที่มีคุณค่าหรือคุณประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งถ้าเป็นเรื่งของนักเรียน หลักการดังกล่าวจะได้ผลเพียงไรก็ขึ้นอยู่กับการคัดสรรกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งก็มีอยู่แล้ว หรือสร้างกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและน่าสนใจให้นักเรียนปฏิบัติหรือฝึกหัดดวยตนเองให้มากขึ้น

นอกจากสองเรื่งนี้แลวก ยังมีอีกเรื่งหนึ่งที่ครูหรือทางโรงเรียนให้ความสำคัญมาก นั่นก็คือเรื่ง **อัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของโรงเรียน** ถากจะพูดให้ชัดเจนก็คือ **“อัตลักษณ์ของนักเรียน”** ในโรงเรียนนั้น ๆ นั้นเอง ซึ่งเมื่อมองในภาพรวมแลวกจะเห็นว่าอัตลักษณ์หลักของแทบทุกโรงเรียนจะคล้ายกัน เพราะอัตลักษณ์ (Identity) นั้นเกิดจากวัตถุประสงค์ นโยบาย ซึ่งมาจากปรัชญาการศึกษา (Educational Philosophy) รวมทั้งมาจากปณิธาน(Goal) และวิสัยทัศน์ (Vision) ของหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารและจัดการ ซึ่งในเรื่งของการศึกษาหน่วยงานดังกล่าวก็คือกระทรวงศึกษาธิการ เพราะมีหน้าที่และภารกิจในการสร้างเด็กและเยาวชนให้เก่ง ดี มีคุณธรรมเพื่อเป็นทรัพยากรอันมีคุณค่าของประเทศชาติ แต่อัตลักษณ์ซึ่งเป็นรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละโรงเรียนอาจจะแตกต่างกันไปตามสภาวะแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณีนิยม ค่านิยม หรือความโดดเด่นของแต่ละพื้นที่ อัตลักษณ์นั้นเป็นสิ่งที่ป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม บางครั้งจึงต้องมีผู้รู้แจกแจงให้ชัดเจนวาอะไรคือตัวบ่งชี้ ตัวชี้วัดหรืออัตลักษณ์ที่ทางโรงเรียนจะต้องถูกประเมินโดยหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ประเมินวา โรงเรียนนั้น ๆ มีคุณภาพหรือประสิทธิภาพเพียงใด

จะโดยการที่เราสนใจเรื่งปฏิรูป เรื่งลดเวลาเรียนและเรื่งอัตลักษณ์ของนักเรียนมากไป หรืออาจจะเพราะเหตุใดก็ตาม จึงทำให้เราลืมนึกถึงเอกลักษณ์ที่นาจะสำคัญที่สุดนอยไปหน่อย นั่นคือเอกลักษณ์ของพวกเราหรือ **“อัตลักษณ์ของคนกระทรวง”** นั้นเอง ซึ่งจะวาไปแลวกนับวาเป็นเรื่งที่สำคัญมาก เพราะอัตลักษณ์บวักเป็นเรื่งบ่งชี้ถึงสิ่งสำคัญ เช่น คุณลักษณะที่ตีต่าง

ๆ วิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถ หรือพฤติกรรมที่มีคุณค่าอื่น ๆ ของบุคคล
กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่คนทั่วไปรับรู้หรือมองเห็นได้และส่งผลต่อส่วนรวมหรือสังคม เช่น เราเห็นเด็กหนุ่มวัย
15-16 ปี กลุ่มหนึ่งในงานรื่นเริงแห่งหนึ่ง เรามองเพียงคนเดียวเราก็จะบอกได้ว่าเด็กคนใดเป็น “นักเรียนนวดวิชา”
เด็กคนใดเป็น “นักเรียนสวนกุหลาบ” หรือเด็กคนใดเป็น “นักเรียนเตรียมทหาร”
เพราะแต่ละคนจะมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันตามอัตลักษณ์ที่โรงเรียนเป็นผู้กำหนด หรือปลูกฝัง
ฝึกปรือให้เราสังเกตเห็น จากบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ใช่รูปร่างหน้าตา

นับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่ ชมรมข้าราชการและครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ และ
“คุณกระทรวง” ในโอกาสที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รศ.นพ.กำจร ตติยกวี
ได้ไปร่วมประชุมกรรมการบริหารประจำเดือนพฤศจิกายน 2558 ของชมรมฯ
และกล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาไทยในแง่มุม แนวคิดและทิศทางการศึกษาต่าง ๆ พร้อมขอให้ทางชมรมฯ
ให้ข้อเสนอแนะหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษานานาชาติ
มีอยู่ประเด็นหนึ่งที่ท่านกล่าวถึงบุคลากรของกระทรวงหรือ “คุณกระทรวง” ว่า
ควรมีอัตลักษณ์ที่มีคุณค่าในบริบทของสังคมปัจจุบันและในยุคประชาคมอาเซียน เช่น ความเป็นไทยที่มีคุณค่า
แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีความเป็นครูและความรู้ความสามารถที่จะสอนหรือสร้างเด็กและทำให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ใน
ในสังคมของยุคสมัยนี้อย่างมีคุณภาพด้วย นั่นคือต้องมีความรู้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี
ท่านกล่าวว่า “เราอาจจะสร้างคุณกระทรวงให้เป็นคุณกระทรวงซึ่งมีอัตลักษณ์ของคุณกระทรวง”
ซึ่งเมื่อนำมาตีความและขยายความแล้วก็น่าจะหมายความว่า เราควรมีอัตลักษณ์ตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์
และวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพของเรา ซึ่งก็คืออาชีพ “ครู” ไม่ว่าจะมาเป็นครูสอนในชั้นเรียน
เป็นนักวิชาการ หรืออยู่ในตำแหน่งใด ๆ ของกระทรวงฯ ก็ตาม เราก็อยู่ในบรรยากาศ กลิ่นอายและ
“วัฒนธรรมของความเป็นครู” ด้วยกันทุกคน

ดังนั้น กระแสพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “ครูดีควรมีจิตวิญญาณของความเป็นครู”
จึงควรจะถูกอัญเชิญมาเป็น “อัตลักษณ์ของคุณกระทรวง” ซึ่งเป็นครูหรือมีลักษณะของความเป็นครูได้เป็นอย่างดี
นั่นคือการมีอัตลักษณ์ของความเป็น “ครูดี” คือเป็น “ผู้ให้” ที่ให้ทั้งวิชาความรู้ ความรักและเมตตา ความหวังโย
ความปรารถนาดี และการให้อภัย ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทั้งทางพฤติกรรมและทางใจที่มีต่อนักเรียนและต่อสังคม

นอกจากนี้ยังมีอัตลักษณ์อื่น ๆ ทางกายภาพด้วย เช่น
แต่งกายด้วยเสื้อผาอาภรณ์หรือมีทรงผมในลักษณะที่ทันสมัยและเรียบร้อย ส่วนกิจวัตรวาจาก็สุภาพอ่อนโยน
และสำคัญที่สุดคือ ควรพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานและเป็น “ต้นแบบ” ของความประพฤติที่ดีงาม
มีความรักชาติบ้านเมือง ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรมและเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
รวมทั้งมีความเป็น “พลเมืองดี” ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. ประพินทร
ภณวะวัฒน์ กรรมการบริหารชมรมข้าราชการ และครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ วันที่ 15 ธันวาคม 2558